

ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น

โดย นางสาวปัทรินทร์ นีระพล นิตกรปฏิบัติกร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 295 "ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้นั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้น คือ

(1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียขาประสาท

(2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

(3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

(4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

(5) แหว่งลูก

(6) จิตพิการอย่างติดตัว

(7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

มาตรา 391 "ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

ความผิดอาญาฐานทำร้ายร่างกายผู้นั้นอื่น มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 3 มาตรา ได้แก่ มาตรา 295 ทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 297 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัส และมาตรา 393 ทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจทั้ง 3 มาตรา มีองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกัน คือ

องค์ประกอบภายนอก

1. ต้องมีการกระทำ ซึ่งเป็นการกระทำโดยเจตนา ตาม ป.อ. มาตรา 59 ที่บัญญัติว่า กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น และการกระทำ ให้หมายความรวมถึงการทำให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

2. ทำร้าย มาตรา 295 และ มาตรา 297 มีความหมายถึง กระทำต่อร่างกายหรือจิตใจผู้อื่น อันเป็นการทำให้เสียหายเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายโดยใช้กำลังหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำความผิดมีเจตนาทำให้เสียหาย เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น หลอกให้เดินตก หลุมเข้าเปิด ทำให้ตกใจจนกระโดดหน้าต่าง จนเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ก็เป็นการ “ทำร้าย” ตามมาตรานี้

ส่วน มาตรา 391 ใช้คำว่า ใช้กำลังทำร้าย กล่าวคือ ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาทำร้ายทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น อันเป็นการกระทำต่อกายหรือจิตใจ การทำร้ายนี้ต้องกระทำโดยใช้กำลังคือใช้แรงกายภาพและไม่ต้องมีผลถึงเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

3. ผู้อื่น หมายถึง มิใช่ทำร้ายตนเอง และผู้ถูกทำร้ายยังมีสภาพบุคคลหรือยังมีชีวิตอยู่
4. จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น หมายถึง เมื่อมีการทำร้ายเกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ กล่าวคือ อันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจนั้นเป็นผลโดยตรงจากการทำร้าย อันตรายแก่จิตใจก็คือ ผลจากการทำร้ายนั้นทำให้ผู้เสียหายจิตใจผิดปกติ สติพินเพื่อนไม่สมประกอบ จิตใจหวาดผวา หมดสติเป็นเวลานาน

องค์ประกอบภายใน

1. เจตนา หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำโดยประสงค์ต่อผล หรือเล็งเห็นผลว่าการกระทำของตนจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น

ซึ่งจะสังเกตได้ว่าข้อแตกต่างที่ชัดเจนที่สุดของทั้ง 3 มาตราก็คือ ผลของการกระทำที่จะเป็นความผิด

- ตาม มาตรา 295 จะต้องเป็นการทำร้ายให้ได้รับ “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ”
- ตามมาตรา 297 จะต้องเป็นการทำร้ายให้ได้รับ “อันตรายสาหัส”
- ตามมาตรา 391 การกระทำ “ไม่เป็นเหตุให้เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ”นั่นเอง

หากผู้กระทำความผิดมีเจตนาเพียงแต่ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย แต่ปรากฏว่า การที่ทำร้ายผู้เสียหายนั้น ทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 297 ผู้กระทำความผิดก็ต้องรับโทษหนักขึ้น

กรณี ตามมาตรา 295 ที่ศาลฎีกาเคยวางหลักไว้ว่า เป็นกรณีทำร้ายร่างกายผู้อื่น จนได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น แผลแตก มีโลหิตไหล หรือฟันหักด้วย ถือว่ามาตรา 295 (เป็นอันตราย) ดู ฎ.3089/2541

กรณี ตามมาตรา 391 ที่ศาลฎีกาเคยวางหลักไว้ว่า เป็นกรณีทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงกับได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เช่น เป็นแผลรอยถลอก ขีดข่วน รอยช้ำบวม รอยช้ำแดง รักษาไม่กี่วันหาย ถือว่ามาตรา 391 (ไม่เป็นอันตราย) ฎ.440/2530 , 692/2535 , 370/2536 , 2192/2539

Q & A

กรณีทำร้ายร่างกายโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 คู่กรณีจะยอมความกันได้หรือไม่?

คำตอบ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 นั้น แม้จะเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดเล็กน้อย แต่ก็มีความผิดที่มีลักษณะเป็นอาญาแผ่นดิน ยอมความไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนคดีนั้น มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 38